RETTENS DOM (Femte Afdeling)

18. januar 2000 *

I sag T-290/97,

Mehibas Dordtselaan BV, Rotterdam (Nederlandene), ved advokaterne Pierre Bos, Jasper Helder og Marco Slotboom, Rotterdam, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Marc Loesch, 11, rue Goethe,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Hendrik van Lier, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget, bistået af advokat Jules Stuyck, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos Carlos Gómez de la Cruz, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagnercentret, Kirchberg,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af Kommissionens beslutning K(97) 2331 af 22. juli 1997, hvorved der blev meddelt afslag på en ansøgning indgivet af Kongeriget Nederlandene om godtgørelse af landbrugsafgifter til sagsøgeren,

* Processprog: nederlandsk.

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J.D. Cooke, og dommerne R. García-Valdecasas og P. Lindh,

justitssekretær: fuldmægtig A. Mair,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 4. maj 1999,

afsagt følgende

Dom

Retlig baggrund

1 Artikel 13, stk. 1, i Rådets forordning (EØF) nr. 1430/79 af 2. juli 1979 om godtgørelse af eller fritagelse for import- eller eksportafgifter (EFT L 175, s. 1), som affattet ved Rådets forordning (EØF) nr. 3069/86 af 7. oktober 1986 om ændring af forordning nr. 1430/79 (EFT L 286, s. 1), bestemmer følgende:

»Godtgørelse af eller fritagelse for importafgifter kan indrømmes, når der foreligger [...] særlige forhold [...], og der ikke er begået urigtigheder eller åbenlys forsømmelse af den berettigede.«

2 Det bestemmes i artikel 905, stk. 2, i Kommissionens forordning (EØF) nr. 2454/93 af 2. juli 1993 om visse gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EØF) nr. 2913/92 om indførelse af en EF-toldkodeks (EFT L 253, s. 1):

»De sagsakter, der fremsendes til Kommissionen, skal indeholde alle de oplysninger, som er nødvendige for en fyldestgørende behandling af den forelagte sag.

Kommissionen anerkender straks modtagelsen af sagsakterne over for den pågældende medlemsstat.

Viser det sig, at de oplysninger, som medlemsstaten har fremsendt, er utilstrækkelige til, at Kommissionen kan træffe beslutning om sagen med fuldt kendskab til omstændighederne, kan den anmode om supplerende oplysninger.«

3 Forordningens artikel 907 bestemmer følgende:

»Efter at have hørt en ekspertgruppe bestående af repræsentanter for alle medlemsstaterne, forsamlet i udvalget med henblik på at behandle den foreliggende sag, træffer Kommissionen beslutning om, hvorvidt den særlige situation, der er til behandling, berettiger eller ikke berettiger til at indrømme godtgørelse eller fritagelse.

Denne beslutning skal træffes senest seks måneder efter Kommissionens modtagelse af de i artikel 905, stk. 2, omhandlede sagsakter. Såfremt Kommissionen

har været nødt til at anmode medlemsstaten om supplerende oplysninger for at kunne træffe beslutning, forlænges fristen med tidsrummet fra Kommissionens anmodning om supplerende oplysninger til dens modtagelse heraf.«

4 Forordningens artikel 909 lyder således:

»Har Kommissionen ikke inden for den i artikel 907 omhandlede frist vedtaget sin beslutning eller ikke inden for den i artikel 908 omhandlede frist meddelt den pågældende medlemsstat nogen beslutning, imødekommer den besluttende toldmyndighed godtgørelses- eller fritagelsesansøgningen.«

Sagens baggrund

5 Sagsøgeren, Mehibas Dordtselaan BV (tidligere Expeditie-en Controlebedrijf Codirex BV), er toldspeditør i Rotterdam's havn.

6 I perioden mellem februar 1981 og juni 1983 indgav sagsøgeren 98 toldangivelser vedrørende selskabet Ruva BV's (herefter »Ruva«) indførsel af stykker af fjerkræ. Disse angivelser blev udfærdiget på grundlag af fakturaer fremlagt af Ruva, som

dannede grundlag for opkrævning af landbrugsafgifter. De pågældende varer blev bragt i fri omsætning i Fællesskabet.

7 I 1984 opdagede de nederlandske afgiftsmyndigheder, at de fakturaer, som Ruva havde fremlagt, var svigagtige. I virkeligheden var værdien af de indførte varer højere, hvorfor der skulle have været betalt højere landbrugsafgifter.

8 På den baggrund anmodede de nederlandske toldmyndigheder i oktober 1986 det sagsøgende selskab om at betale de overskydende landbrugsafgifter. Selskabet betalte disse afgifter, som samlet beløb sig til 677 476 NLG (herefter »de omtvistede afgifter«).

9 Den 29. oktober 1990 indgav sagsøgeren en ansøgning til de nederlandske myndigheder med henblik på at opnå godtgørelse af de omtvistede afgifter. Disse myndigheder videresendte ved skrivelse af 29. april 1994 ansøgningen til Kommissionen, som modtog den den 16. maj 1994, med henblik på, at Kommissionen kunne tage stilling til, om indrømmelse af godtgørelse var begrundet i henhold til artikel 13 i forordning nr. 1430/79.

10 Ved beslutning af 14. november 1994 fandt Kommissionen, at ansøgningen om godtgørelse ikke var begrundet.

11 Ved stævning registreret på Rettens Justitskontor den 26. januar 1995 anlagde sagsøgeren sag med påstand om annullation af beslutningen af 14. november 1994 (sag T-89/95).

12 Den 31. maj 1996 trak Kommissionen sin beslutning af 14. november 1994 tilbage under hensyn til Rettens dom af 9. november 1995 (sag T-346/94, France-

aviation mod Kommissionen, Sml. II, s. 2841, herefter »dommen i sagen France-aviation«).

13 Kommissionen orienterede de nederlandske myndigheder om denne tilbagekaldelse ved skrivelse af 4. juni 1996, idet den oplyste, at ifølge dommen i sagen France-aviation skulle enhver ansøgning om godtgørelse af importafgifter ledsages af en erklæring fra den pågældende, hvori denne bekræfter, at han har gjort sig bekendt med de sagsakter, som er fremsendt af de nationale myndigheder, og at han i givet fald ikke har noget at tilføje (herefter »erklæring om sagsakterne«). Idet Kommissionen havde anført, at ansøgningen om godtgørelse af 29. april 1994 hverken kunne »godkendes eller behandles«, eftersom den ikke var ledsaget af en erklæring om sagsakterne, opfordrede Kommissionen endvidere de nederlandske myndigheder til at fremsende en sådan erklæring underskrevet af sagsøgeren.

14 Den 17. oktober 1996 hævede sagsøgeren sag T-89/95, som blev slettet af Rettens register ved kendelse af 17. december 1996.

15 Ved skrivelse af 10. december 1996 meddelte de nederlandske toldmyndigheder sagsøgeren, at Kommissionen under hensyn til dommen i sagen France-aviation havde omgjort sin beslutning af 14. november 1994, og at ansøgningerne om godtgørelse som følge af denne dom skulle ledsages af en erklæring om sagsakterne. På denne baggrund anmodede de nederlandske toldmyndigheder sagsøgeren om at fremsende dem et sådant dokument.

16 Ved skrivelse af 6. februar 1997 tilsendte det sagsøgende selskab de nederlandske myndigheder den erklæring om sagsakterne, som de havde anmodet om, samt bemærkninger om, hvilken betydning dommen i sagen France-aviation efter selskabets opfattelse burde tillægges i forhold til ansøgningen om godtgørelse. Selskabet anmodede endvidere disse myndigheder om at vedlægge den stævning og den replik, som det havde indgivet i sag T-89/95, til de nye sagsakter, som skulle sendes til Kommissionen.

17 Ved skrivelse af 17. februar 1997 indgav de nederlandske myndigheder til Kommissionen en ny ansøgning om godtgørelse, som indeholdt de ovennævnte oplysninger.

18 Ved beslutning K(97) 2331 af 22. juli 1997 rettet til Kongeriget Nederlandene (herefter »den omtvistede beslutning«) fandt Kommissionen, at der ikke var grundlag for at imødekomme ansøgningen om godtgørelse. Ifølge Kommissionen udgjorde den omstændighed, at fakturaer senere viste sig at være ukorrekte, en erhvervsrisiko, som enhver person, som indgiver toldangivelser, må bære, og den kunne således ikke i sig selv betragtes som et særligt forhold. Kommissionen anførte endvidere, at den omstændighed, at de nationale lovgivninger fastsætter forskellige opkrævningsfrister, i tilfælde af handlinger, der vil kunne undergives strafferetlig forfølgning, ikke kunne føre til, at der forelå særlige forhold i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 13 i forordning nr. 1430/79.

Retsforhandlinger og parternes påstande

19 På denne baggrund har sagsøgeren ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 10. november 1997 anlagt den foreliggende sag.

20 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Femte Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisoptagelse.

21 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret spørgsmål fra Retten i retsmødet den 4. maj 1999.

22 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

— Den omtvistede beslutning annulleres.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

23 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Realiteten

24 Sagsøgeren har fremført fire anbringender til støtte for sit søgsmål. Herefter har Kommissionen for det første tilsidesat forordning nr. 2454/93, overskredet sine beføjelser og tilsidesat retssikkerhedsprincippet, for det andet har den tilsidesat princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, for det tredje har den tilsidesat artikel 13 i forordning nr. 1430/79, og for det fjerde foreligger der manglende begrundelse.

Første anbringende om tilsidesættelse af forordning nr. 2454/93, overskridelse af beføjelser og tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet

Parternes argumenter

25 Det sagsøgende selskab har gjort gældende, at forordning nr. 2454/93 ikke indeholdt noget krav om fremlæggelse af en erklæring om sagsakterne på det tidspunkt, da selskabet indgav sin første ansøgning om godtgørelse. Sagsøgeren har med henvisning til Domstolens dom af 26. oktober 1994 (sag C-430/92, Nederlandene mod Kommissionen, Sml. I, s. 5197, præmis 19) gjort gældende, at eftersom denne ansøgning var fuldstændig, begyndte 6-månedersfristen i henhold til nævnte forordnings artikel 907 at løbe fra det tidspunkt, hvor Kommissionen modtog den, dvs. fra den 16. maj 1994. Da Kommissionen den 31. maj 1996 ophævede sin beslutning af 14. november 1994, må det heraf udledes, at den har undladt at tage stilling til den første ansøgning om godtgørelse indenfor de herfor fastsatte frister, og at de nederlandske myndigheder i overensstemmelse med artikel 909 i forordning nr. 2454/93 dermed skulle godtgøre de omtvistede afgifter. I retsmødet har sagsøgeren anført, at eftersom Kommissionens beslutning af 14. november 1994 var udstedt to dage før udløbet af 6-månedersfristen, havde den efter beslutningen om tilbagekaldelse af 31. maj 1996 kun to dage til at tage stilling til ansøgningen om godtgørelse, og at den dermed havde afskåret sig selv fra at træffe en ny beslutning.

26 Det sagsøgende selskab har endvidere gjort gældende, at Kommissionen ikke var beføjet til at kræve, at det indgav en ny ansøgning om godtgørelse, som indeholdt en erklæring om sagsakterne. Selskabet har fremført tre argumenter til støtte for denne antagelse.

27 For det første følger dette krav ikke af dommen i sagen France-aviation. Det ville have været tilstrækkeligt, at Kommissionen med henblik på at overholde kontradiktionsprincippet i sager om godtgørelse af told, som blev fastslået i denne dom, havde opfordret de nederlandske myndigheder til at give selskabet lejlighed til at udtale sig i medfør af artikel 905, stk. 2, i forordning nr. 2454/93.

28 For det andet har sagsøgeren gjort gældende, at Kommissionen ikke kunne opstille en ny betingelse for indgivelse af ansøgninger om godtgørelse af importafgifter, medmindre betingelsen var klar og præcis (Domstolens dom af 9.7.1981, sag 169/80, Gondrand Frères, Sml. s. 1931, præmis 17, og Rettens dom af 7.2.1991, forenede sager T-18/89 og T-24/89, Tagaras mod Domstolen, Sml. II, s. 53, præmis 40), hvilket krævede en ændring af forordning nr. 2454/93. Denne ændring blev i øvrigt foretaget senere ved Kommissionens forordning (EF) nr. 12/97 af 18. december 1996 om ændring af forordning nr. 2454/93 (EFT 1997 L 9, s. 1, herefter »forordning nr. 12/97«). Sagsøgeren har gjort gældende, at denne forordning dog ikke kunne finde anvendelse på nærværende sag, idet forordningen først trådte i kraft den 20. januar 1997.

29 For det tredje sikrer erklæringen om sagsakterne ikke de pågældende en ret til at blive hørt. Således vedrørte denne erklæring kun de sagsakter, som de nationale myndigheder havde fremsendt til Kommissionen, og den blev således fremlagt før det tidspunkt, hvor Kommissionen skulle behandle ansøgningen om godtgørelse. I henhold til dommen i sagen France-aviation (jf. præmis 36) burde Kommissionen have opfordret de nationale myndigheder til at høre den pågældende, såfremt den havde til hensigt at afslå en sådan ansøgning.

30 Kommissionen har indledningsvis anført, at den har overholdt 6-månedersfristen i artikel 907 i forordning nr. 2454/93. Således modtog den den 16. maj 1994 den første ansøgning om godtgørelse, som var genstand for dens beslutning af 14. november 1994. Kommissionen modtog den anden ansøgning om godtgørelse den 25. februar 1997, hvilken den afslog den 22. juli 1997.

31 Kommissionen har endvidere anført, at selv om den ikke havde truffet sin beslutning inden for 6-månedersfristen, påhvilede det de nederlandske myndigheder at godtgøre de omtvistede afgifter i overensstemmelse med artikel 909. Sagsøgeren burde således have anfægtet disse myndigheders afgørelse og ikke den omtvistede beslutning.

32 I øvrigt har Kommissionen forklaret, at den i medfør af EF-traktatens artikel 176 (nu artikel 233 EF) var forpligtet til at træffe foranstaltninger med henblik på at opfylde dommen i sagen France-aviation, herunder i de godtgørelsessager, som allerede var påbegyndt (Domstolens dom af 9.7.1981, forenede sager 59/80 og 129/80, Turner mod Kommissionen, Sml. s. 1883, præmis 72, og af 26.4.1988, forenede sager 97/86, 193/86, 99/86 og 215/86, Asteris m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 2181, præmis 28 og 30). I den foreliggende sag følger det af præmisserne til dommen i sagen France-aviation (jf. præmis 39), at der skulle indledes en ny procedure på grundlag af de yderligere oplysninger fra de nederlandske myndigheder og sagsøgeren. Af denne grund tilbagekaldte den sin beslutning af 14. november 1994 og anmodede de nederlandske myndigheder om at fremsende en ny ansøgning om godtgørelse, som indeholdt en af sagsøgeren underskreven erklæring om sagsakterne, før den — inden 6 måneder fra modtagelsen af den nye ansøgning — kunne træffe en ny beslutning. Kommissionen har understreget, at formålet med erklæringen om sagsakterne er at sikre, at denne erklæring indeholder de oplysninger, som er oversendt af såvel toldmyndighederne som af sagsøgeren, og at den dermed udgør en hensigtsmæssig foranstaltning, som sikrer, at sidstnævnte kan blive hørt. Den har i denne forbindelse anført, at den ikke i medfør af dommen i sagen France-aviation er forpligtet til selv at høre sagsøgeren, men at den alene er forpligtet til at træffe afgørelse på grundlag af fuldstændige sagsakter. Endelig har den gjort gældende, at den i sin skrivelse af 4. juni 1996 til de nederlandske myndigheder klart og præcist havde beskrevet ordningen med erklæring om sagsakterne, og at disse myndigheder i overensstemmelse med den fremgangsmåde, som er indført ved forordning nr. 2454/93, på den baggrund har givet sagsøgeren en fuld orientering herom.

Rettens bemærkninger

33 Indledningsvis bemærkes, at det var med rette, at Kommissionen tilbagekaldte sin beslutning af 14. november 1994 som følge af dommen i sagen France-aviation (jf. Rettens kendelse af 18.9.1996, sag T-22/96, Langdon mod Kommissionen, Sml. II, s. 1009, præmis 12), idet denne tilbagekaldelse var i fuld overensstemmelse med legalitetsprincippet og princippet om god forvaltningsskik.

34 Således udtalte Retten i denne dom, at en erhvervsdrivende, som ansøger om godtgørelse af told, har ret til at udtale sig under proceduren for vedtagelse af den beslutning, som træffes i medfør af artikel 13 i forordning nr. 1430/79, og at en tilsidesættelse af denne ret og dermed af kontradiktionsprincippet fører til, at beslutningen skal annulleres (jf. præmis 34-40). Det fremgår af begrundelsen for Kommissionens beslutning af 31. maj 1996, at beslutningen af 14. november 1994 netop blev tilbagekaldt med henvisning til, dels at den fremgangsmåde, som den havde benyttet ved udstedelsen af beslutningen, var den samme som den, der i dommen i sagen France-aviation fandtes at være i strid med kontradiktionsprincippet, dels at denne beslutning var genstand for et annullationssøgsmål ved Retten. Desuden skal det bemærkes, at det sagsøgende selskab i den nævnte sag havde gjort gældende, at beslutningen var ugyldig, idet selskabet ikke havde fået lejlighed til at udtale sig.

35 Endvidere bemærkes, at sagsøgerens argumentation rejser to hovedspørgsmål, henholdsvis om Kommissionen er beføjet til at træffe en ny beslutning på grundlag af sagsøgerens ansøgning om godtgørelse efter beslutningen om tilbagekaldelse af 31. maj 1996, og om forskriftsmæssigheden af reglerne for udstedelsen af den omtvistede beslutning.

1. Kommissionens beføjelse til at træffe en ny beslutning efter beslutningen om tilbagekaldelse af 31. maj 1996

36 Det bemærkes, at Kommissionen i sin beslutning af 31. maj 1996 udtrykkeligt erkender, at tilbagekaldelsen af beslutningen af 14. november 1994 skyldtes, at den var ulovlig (jf kendelsen i sagen Langdon mod Kommissionen, præmis 12). Endvidere havde tilbagekaldelsen tilbagevirkende gyldighed (Rettens dom af 14.9.1995, forenede sager T-480/93 og T-483/93, Antillean Rice Mills m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 2305, præmis 61, og af 13.12.1995, forenede sager T-481/93 og T-484/93, Exporteurs in levende varkens m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 2941, præmis 46). Desuden skal det bemærkes, at det sagsøgende selskab selv har erkendt, at det efter beslutningen om tilbagekaldelse af 31. maj 1996 ikke længere havde nogen interesse i, at beslutningen af 14. november 1994 blev annulleret, og at det på denne baggrund hævede sag T-89/95.

37 Under disse omstændigheder påhvilede det Kommissionen i overensstemmelse med legalitetsprincippet at træffe en ny beslutning vedrørende sagsøgerens ansøgning om godtgørelse i overensstemmelse med proceduren i forordning nr. 2454/93, efter at den havde givet sagsøgeren lejlighed til at udtale sig.

2. Reglerne for udstedelse af den omtvistede beslutning

38 For det første påhvilede det Kommissionen, på samme måde som hvis Domstolen havde kendt beslutningen af 14. november 1994 ugyldig, på ny at undersøge, om artikel 13, stk. 1, i forordning nr. 1430/79 kunne finde anvendelse på omstændighederne i sagen og at give sagsøgeren lejlighed til at udtale sig, idet den i artikel 907 forordning nr. 2454/93 omhandlede frist begynder at løbe fra datoen for tilbagekaldelsen af beslutningen af 14. november 1994, dvs. fra den 31. maj 1996 (Domstolens dom af 7.9.1999, sag C-61/98, De Haan Beheer, Sml. I, s. 5003, præmis 48).

39 I den foreliggende sag blev den omtvistede beslutning truffet den 22. juli 1997, dvs. mere end 6 måneder efter beslutningen om tilbagekaldelse af 31. maj 1996. Det bemærkes imidlertid, at Kommissionen allerede den 4. juni 1996 anmodede de nederlandske myndigheder om at indhente sagsøgerens bemærkninger, og at den først modtog disse bemærkninger den 17. februar 1997. Imidlertid følger det af artikel 907, stk. 2, i forordning nr. 2454/93, at der ved beregningen af 6-månedersfristen i stk. 2, første punktum, ikke skal tages hensyn til tidsrummet mellem disse to datoer. Det følger heraf, at Kommissionen har truffet den omtvistede beslutning inden for den i forordning nr. 2454/93 fastsatte frist.

40 Det skal imidlertid fastslås, at den fremgangsmåde, hvormed Kommissionen traf den omtvistede beslutning, var behæftet med uregelmæssigheder.

41 For det første, hvis afslaget på sagsøgerens første ansøgning om godtgørelse ved beslutningen af 14. november 1996 alene var begrundet med, at der ikke forelå særlige forhold i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 13 i forordning nr. 1430/79, fremgår det af sagen og navnlig af Kommissionens skrivelse af 4. juni 1996 til de nederlandske toldmyndigheder, at den da fandt, at ansøgningen »hverken [kunne] godkendes eller behandles« idet den ikke var ledsaget af en erklæring om sagsakterne. Det er imidlertid ubestridt, at fremlæggelsen af en sådan erklæring ikke var påkrævet på det tidspunkt, hvor ansøgningen blev indgivet.

42 Selv om der således ved forordning nr. 12/97 blev indsat en bestemmelse i artikel 905 i forordning nr. 2454/93, hvorefter de sagsakter, der fremsendes til Kommissionen, skal omfatte en erklæring om sagsakterne, bemærkes det, at den trådte i kraft den 20. januar 1997, og at den nye bestemmelse ikke finder anvendelse på sagsøgerens første ansøgning om godtgørelse.

43 Heraf følger, at Kommissionen således ikke alene overskred sine beføjelser i henhold til forordning nr. 2454/93, men også tilsidesatte retssikkerhedsprincippet, da den med tilbagevirkende gyldighed stillede et nyt formkrav til sagsøgerens første ansøgning om godtgørelse.

44 For det andet bemærkes, at den af Kommissionen indførte ordning med en erklæring om sagsakterne kun delvis opfylder de principper, som er opstillet i dommen i sagen France-aviation. Således sikrer denne ordning kun, at den erhvervsdrivende, som ansøger om godtgørelse — og som ikke nødvendigvis har været inddraget i udarbejdelsen af de sagsakter, som de kompetente nederlandske myndigheder har fremsendt til Kommissionen — kan sikre sig, at sagsakterne er fuldstændige, og at ansøgeren i givet fald kan tilføje de forhold, som denne anser for væsentlige. Selv om det antages, at denne ordning sikrer, at den pågældende kan få lejlighed til at udtale sig i første etape af den administrative procedure, som gennemføres på nationalt plan, sikrer den imidlertid ikke overholdelsen af retten til kontradiktion i procedurens anden etape, som gennemføres for Kommissionen, efter at de nationale myndigheder har tilsendt den sagsakterne. Erklæringen om

sagsakterne indgives således på et tidspunkt, hvor Kommissionen endnu ikke har haft lejlighed til at vurdere den pågældendes situation endsige taget foreløbig stilling til ansøgningen om godtgørelse.

45 Det fremgår imidlertid af dommen i sagen France-aviation, at retten til at udtale sig under en procedure som den i sagen omhandlede skal sikres i begge disse etaper. Således fastslog Retten i dommens præmis 36, at Kommissionen, når den agtede at afslå en erhvervsdrivendes ansøgning om godtgørelse med den begrundelse, at vedkommende var ansvarlig for en åbenlys forsømmelse, selv om de kompetente nationale myndigheder havde indstillet at yde godtgørelsen med henvisning til, at ingen forsømmelse kunne gøres gældende over for vedkommende, havde pligt til at sørge for, at disse myndigheder gav sidstnævnte lejlighed til at udtale sig. Retten har bekræftet sit standpunkt i senere domme i tilfælde, hvor det blot var gjort gældende over for en erhvervsdrivende, som ansøgte om godtgørelse, at han ikke havde udvist tilstrækkelig agtpågivenhed (Rettens dom af 19.2.1998, sag T-42/96, Eyckeler & Malt mod Kommissionen, Sml. II, s. 401, præmis 85, og af 17.9.1998, sag T-50/96, Primex Produkte Import-Export m.fl. mod Kommissionen, Sml. II. s. 3773, præmis 68).

46 Det er korrekt, at forordning nr. 2454/93 kun indeholder bestemmelser om kontakt mellem den pågældende virksomhed og de nationale myndigheder eller mellem disse myndigheder og Kommissionen (dommen i sagen France-aviation, præmis 30, og dommen i sagen Primex Produkte Import-Export m.fl. mod Kommissionen, præmis 58). Den pågældende medlemsstat er således ifølge den gældende lovgivning Kommissionens eneste kontakt. Det følger af fast praksis, at retten til kontradiktion under enhver procedure, der iværksættes over for en person, og som kan munde ud i en retsakt, der indeholder et klagepunkt mod den pågældende, er et grundlæggende fællesskabsretligt princip, som skal overholdes, selv om der ikke er fastsat nogen bestemmelser vedrørende den pågældende procedure (Domstolens dom af 12.2.1992, forenede sager C-48/90 og C-66/90, Nederlandene m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 565, præmis 44, af 29.6.1994, sag C-135/92, Fiskano mod Kommissionen, Sml. I, s. 2885, præmis 39, og af 24.10.1996, sag C-32/95 P, Kommissionen mod Lisrestal m.fl., Sml. I, s. 5373, præmis 21). Når henses til det skøn, Kommissionen råder over, når den træffer beslutning om at anvende den generelle billighedsklausul i artikel 13 i forordning nr. 1430/79, må det navnlig i forbindelse med sager om godtgørelse af eller

fritagelse for importafgifter sikres, at de berørte parter har lejlighed til at udtale sig (dommen i sagen France-aviation mod Kommissionen, præmis 34, i sagen Eyckeler & Malt mod Kommissionen, præmis 77, og i sagen Primex Produkte Import-Export m.fl. mod Kommissionen, præmis 60).

47 Det følger af ovenstående, at den procedure, Kommissionen valgte, da den skulle træffe den omtvistede beslutning, var behæftet med uregelmæssigheder. Disse uregelmæssigheder kan dog ikke medføre annullation af den omtvistede beslutning, medmindre proceduren kunne have ført til et andet resultat, såfremt de ikke havde foreligget (jf. i denne retning Domstolens dom af 29.10.1980, forenede sager 209/78-215/78 og 218/78, Van Landewyck mod Kommissionen, Sml. s. 3125, præmis 47, og af 21.3.1990, sag C-142/87, Belgien mod Kommissionen, Sml. I, s. 959, præmis 48, og Rettens dom af 22.10.1996, sag T-266/94, Skibsværftsforeningen m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 1399, præmis 243).

48 I den foreliggende sag er dels den omstændighed, at Kommissionen vurderede, at den første ansøgning om godtgørelse »hverken [kunne] godkendes eller behandles«, irrelevant. Som anført ovenfor, rådede Kommissionen under alle omstændigheder over en 6-månedersfrist i henhold til artikel 907 i forordning nr. 2454/93 med henblik på at træffe en ny beslutning, idet denne frist, som begyndte at løbe fra datoen for beslutningen om tilbagekaldelse af 31. maj 1996, var forlænget med det tidsrum, der var nødvendigt for, at sagsøgeren kunne få lejlighed til at udtale sig i sagen.

49 Dels har sagsøgeren ikke alene haft mulighed for at forvisse sig om, at de sagsakter, der var fremsendt til Kommissionen, var fuldstændige, og at tilføje forhold, men også med held at give sin mening til kende, idet sagsøgeren allerede ved indgivelse af den anden ansøgning var bekendt med Kommissionens foreløbige holdning til sagen, som denne havde givet udtryk for i beslutningen af 14. november 1994. Det sagsøgende selskab har i øvrigt under retsmødet erkendt, at det fuldt ud havde fået lejlighed til at udtale sig om sagen, og at dets ret til at blive hørt således var blevet overholdt i den foreliggende sag.

50 Under disse omstændigheder er der ikke ført bevis for, at proceduren i mangel af de konstaterede uregelmæssigheder ville have ført til, at den omtvistede beslutning havde haft et andet indhold. På denne baggrund bør det første anbringende forkastes.

Det andet anbringende om tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning

Parternes argumenter

51 Sagsøgeren har gjort gældende, at den omtvistede beslutning er i strid med princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, for så vidt som Kommissionen har givet det sagsøgende selskab begrundede forhåbninger om, at det ville opnå godtgørelse af de omtvistede afgifter. Det sagsøgende selskab har fremført tre argumenter til støtte for dette andet anbringende.

52 Det sagsøgende selskab har for det første anført, at Kommissionen først den 31. maj 1996 rejste indsigelse mod, at den oprindelige ansøgning om godtgørelse, som blev modtaget den 16. maj 1994, kunne behandles, med henvisning til, at den ikke indeholdt en erklæring om sagsakterne. Selskabet har på grundlag af dette tidsforløb udledt, at det med rette kunne antage, at ansøgningen var indgivet forskriftsmæssigt.

53 For det andet er det sagsøgende selskab af den opfattelse, at det med rette kunne udlede af tilbagekaldelsen af beslutningen af 14. november 1994, at Kommissionen ikke havde taget stilling til dets første ansøgning om godtgørelse inden for den herfor fastsatte frist i forordning nr. 2454/93, og således kunne forvente, at de nederlandske myndigheder på denne baggrund ville godtgøre de omtvistede afgifter.

54 For det tredje har det sagsøgende selskab anført, at det i forbindelse med sag T-89/95 havde anmodet om, at beslutningen af 14. november 1994 blev annulleret, idet den ikke var blevet forskriftsmæssigt stadfæstet. Den 4. september 1995 havde den medarbejder i Kommissionen, som skulle behandle sagen, under en telefonsamtale med selskabets advokat udtalt, at beslutningen faktisk var behæftet med en formel mangel, og at Kommissionen på denne baggrund var indstillet på at nå en mindelig løsning. Heraf udledte det sagsøgende selskab, at det med rette kunne gå ud fra, at det ville få medhold, og at Kommissionen ville imødekomme selskabets ansøgning om godtgørelse.

55 Kommissionen har heroverfor gjort gældende, at sagsøgeren ikke kunne have en berettiget forventning om, at sagsøgerens første ansøgning om godtgørelse ville blive imødekommet.

56 Den har understreget, at den tilbagekaldte sin beslutning af 14. november 1994 hurtigst muligt, efter at den havde fået kendskab til dommen i sagen France-aviation, og efter at have konstateret, at den procedure, som dannede grundlag for beslutningen, ikke var i overensstemmelse med fællesskabsretten.

57 Kommissionen har endvidere anført, at den under hensyn til dommen i sagen France-aviation på ny skulle træffe afgørelse om sagsøgerens ansøgning om godtgørelse, og at den skulle sørge for, at sagsøgeren fik lejlighed til at udtale sig.

58 Endelig har Kommissionen erkendt, at dens befuldmægtigede i forbindelse med sag T-89/95 havde udtalt, at beslutningen af 14. november 1994 ikke var blevet

forskriftsmæssigt stadfæstet. Kommissionen bestrider imidlertid, at den befuldmægtigede har udtalt, at Kommissionen var indstillet på at opnå en mindelig løsning af denne grund. Den 13. oktober 1995 havde dens befuldmægtigede en anden telefonsamtale med sagsøgerens advokat, hvori han oplyste denne om, at tilbagekaldelsen af beslutningen afhang af udfaldet af dommen i sag C-286/95 P, som verserer for Domstolen, og som vedrører en appel til prøvelse af Rettens dom af 29. juni 1995 (sag T-37/91, ICI mod Kommissionen, Sml. II, s. 1901), og en tilsvarende formel mangel. Til sidst tilbagekaldte Kommissionen denne beslutning af en anden grund, nemlig på grund af kravet om overholdelse af kontradiktionsprincippet, som blev opstillet i dommen i sagen France-aviation.

Rettens bemærkninger

59 Retten til at påberåbe sig princippet om beskyttelse af den berettigede forventning omfatter enhver erhvervsdrivende, hos hvem Fællesskabets administration har givet anledning til begrundede forhåbninger (Domstolens dom af 11.3.1987, sag 265/85, Van den Bergh en Jurgens og Van Dijk Food Products mod Kommissionen, Sml. s. 1155, præmis 44, og af 26.6.1990, sag C-152/88, Sofrimport mod Kommissionen, Sml. I, s. 2477, præmis 26, Rettens dom af 17.12.1998, sag T-203/96, Embassy Limousines & Services mod Parlamentet, Sml. II, s. 4239, præmis 74, og dommen i sagen Exporteurs in Levende Varkens m.fl. mod Kommissionen, præmis 148). Derimod kan ingen påberåbe sig tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, såfremt administrationen ikke har afgivet præcise løfter (Rettens dom af 14.9.1995, sag T-571/93, Lefebvre m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 2379, præmis 72, og af 29.1.1998, sag T-113/96, Dubois og Fils mod Rådet og Kommissionen, Sml. II, s. 125, præmis 68).

60 Det bemærkes, at de af det sagsøgende selskab fremførte argumenter på ingen måde godtgør, at Kommissionen har afgivet præcise løfter om, at det ville få godtgjort de omtvistede afgifter.

61 For det første, selv om det sagsøgende selskab med føje kunne gå ud fra, at dets første ansøgning om godtgørelse ville blive behandlet (jf. ovenfor i præmis 41 og 42), kunne selskabet ikke dermed gå ud fra, at den ansøgte godtgørelse ville blive imødekommet. Som anført ovenfor i præmis 36 og 37, skulle Kommissionen på baggrund af tilbagekaldelsen af beslutningen af 14. november 1994 genoptage den administrative procedure og træffe en ny beslutning efter at have givet sagsøgeren lejlighed til at udtale sig.

62 For det andet kunne sagsøgeren ikke ud fra tilbagekaldelsen af beslutningen af 14. november 1994 slutte, at Kommissionen havde undladt at træffe afgørelse inden for den fastsatte 6-månedersfrist. Som anført ovenfor i præmis 38 og 39, skulle Kommissionen efter sin beslutning om tilbagekaldelse af 31. maj 1996 træffe en ny beslutning vedrørende sagsøgerens ansøgning om godtgørelse, efter at have givet denne lejlighed til at udtale sig, idet den frist, som er omhandlet i artikel 905 i forordning nr. 2454/93, begyndte at løbe fra tidspunktet for beslutningen om tilbagekaldelse af 31. maj 1996.

63 Endelig anser Retten det ikke for godtgjort, at Kommissionen i forbindelse med sag T-89/95 har givet sagsøgeren præcise løfter om, at ansøgningen om godtgørelse ville blive imødekommet. Desuden bemærkes, at selv om Retten havde annulleret beslutningen af 14. november 1994 på grund af en uregelmæssighed, som var indtruffet i forbindelse med stadfæstelsen, kunne Kommissionen have truffet en ny beslutning på grundlag af ansøgningen, efter at have rettet den formelle mangel, som var konstateret (jf. i denne retning, Rettens dom af 20.4.1999, forenede sager T-305/94, T-306/94, T-307/94, T-313/94 — T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 og T-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 931, præmis 98).

64 Heraf følger, at anbringendet om, at der foreligger en tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, bør forkastes.

Det tredje anbringende om tilsidesættelse af artikel 13 i forordning nr. 1430/79

Parternes argumenter

65 Sagsøgeren har gjort gældende, at Kommissionen tilsidesatte artikel 13 i forordning nr. 1430/79, da den antog, at denne bestemmelse ikke kunne danne grundlag for godtgørelse af de omtvistede afgifter, selv om de to betingelser for anvendelse af bestemmelsen var opfyldt i den foreliggende sag.

66 Kommissionen har med henvisning til præmis 34 i dommen i sagen France-aviation gjort gældende, at artikel 13 i forordning nr. 1430/79 tildeler den et vidt skøn, og at Fællesskabets retsinstanser kun kan tilsidesætte Kommissionens åbenbart urigtige skøn. I den foreliggende sag har den dog ikke gjort sig skyld i noget urigtigt skøn. Den har tilføjet, at selv om betingelserne for anvendelse af denne bestemmelse er opfyldt, har den pågældende ikke uden videre ret til godtgørelse.

— Spørgsmålet, om der foreligger særlige forhold

67 Det sagsøgende selskab har påberåbt sig to forhold, som efter dets opfattelse burde have foranlediget Kommissionen til at fastslå, at der forelå særlige forhold i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 13 i forordning nr. 1430/79.

68 Sagsøgeren har for det første fremført, at det følger af nederlandsk ret på tidspunktet for sagens faktiske omstændigheder, at godtgørelsen af importafgifter forældes efter tre år, og at godtgørelsen af landbrugsafgifter forældes efter 30 år. I henhold til fællesskabsretten på toldområdet er forældelsesfristen i begge tilfælde tre år (jf. artikel 2 i Rådets forordning (EØF) nr. 1697/79 af 24.7.1979 om opkrævning af import- og eksportafgifter, der ikke er opkrævet hos debitor for varer, der er angivet til en toldprocedure, som medfører en forpligtelse til at betale sådanne afgifter (EFT L 197, s. 1, herefter »forordning nr. 1697/79«)). Det sagsøgende selskab har i denne forbindelse anført, at såfremt den tre-årige forældelsesfrist var blevet anvendt i sagen, havde det ikke været muligt at kræve de omtvistede afgifter betalt af sagsøgeren. Sagsøgeren har endvidere anført, at det følger af nederlandsk ret — til forskel fra fællesskabsretten på toldområdet — at mandanten og mandataren i fællesskab er ansvarlige for godtgørelsen af importafgifter, hvorimod det kun er mandataren, der kan drages til ansvar for landbrugsafgifterne. Sagsøgeren har i retsmødet gjort gældende, at de nederlandske myndigheder under alle omstændigheder ikke kunne kræve de omtvistede afgifter godtgjort af Ruva, eftersom dette selskab i mellemtiden var blevet insolvent og gået konkurs. Af disse grunde kunne sagsøgeren ikke rette sit krav mod Ruva. Endelig påhviler det Kommissionen at bære konsekvenserne af denne konkurs.

69 For det andet har sagsøgeren anført, at artikel 5, stk. 2, i forordning nr. 1697/79 fastsætter betingelserne for, hvornår de nationale myndigheder kan undlade at opkræve import- og eksportafgifter, der ikke er blevet opkrævet. Sagsøgeren har anført, at disse betingelser ifølge retspraksis er opfyldt, såfremt en »erhvervsdrivende i god tro meddeler oplysninger, som er unøjagtige eller ufuldstændige, men som er de eneste, som han med rimelighed kunne have kendskab til eller indhente, og således kunne anføre i toldangivelsen« (Domstolens dom af 27.6.1991, sag C-348/89, Mecanarte, Sml. I, s. 3277, præmis 29).

70 Sagsøgeren har endvidere anført, at Domstolen i dommen af 1. april 1993 (sag C-250/91, Hewlett Packard France, Sml. I, s. 1819, præmis 46) har fastslået, at betingelserne for anvendelse af artikel 13 i forordning nr. 1430/79 skal bedømmes under hensyn til artikel 5, stk. 2, i forordning nr. 1697/79. Heraf udleder

sagsøgeren, at Kommissionen er forpligtet til at imødekomme en ansøgning om godtgørelse i henhold til artikel 13 i forordning nr. 1430/79, såfremt sagsøgeren påberåber sig omstændigheder svarende til dem, som er omhandlet i artikel 5, stk. 2, i forordning nr. 1697/79.

71 Ifølge sagsøgeren foreligger der sådanne omstændigheder i den foreliggende sag. Således har de nederlandske myndigheder stedse antaget, at sagsøgeren i god tro havde gengivet oplysninger vedrørende Ruva's indførsler i sine toldangivelser. I øvrigt var oplysningerne i det sagsøgende selskabs angivelser de eneste, som selskabet kunne få kendskab til eller indhente. I denne forbindelse havde sagsøgeren med henblik på at udarbejde disse erklæringer forelagt de af Ruva udfærdigede fakturaer for en række officielle organer, som på intet tidspunkt rejste indsigelse mod nøjagtigheden af de heri angivne beløb. I øvrigt opdagede de nederlandske myndigheder først Ruva's svigagtige adfærd, efter at de havde gennemført en omfattende undersøgelse ved hjælp af midler, som sagsøgeren ikke rådede over. Endvidere havde sagsøgeren ikke adgang til Ruva's regnskaber og kunne dermed ikke kontrollere de beløb, som var indeholdt i dette selskabs fakturaer.

72 Kommissionen har gjort gældende, at sagsøgeren med urette anfører, at det følger af fællesskabslovgivningen på toldområdet, at importafgifter og landbrugsafgifter skal behandles ens. Den har i denne forbindelse gjort gældende, at selv om der ikke i artikel 2 i forordning nr. 1697/79 sondres mellem disse to typer afgifter, bestemmes det derimod i forordningens artikel 3, at de kompetente myndigheder foretager efteropkrævningen efter de bestemmelser, der er gældende herfor i de respektive medlemsstater, når de ikke har været i stand til nøjagtigt at fastsætte den forskriftsmæssige afgift som følge af, at der er tale om en handling, der vil kunne undergives strafferetlig forfølgning. Den har endvidere understreget, at Domstolen har fastslået, at bestemmelserne i artikel 3 i forordning nr. 1697/79 skal fortolkes på grundlag af national ret (Domstolens dom af 27.11.1991, sag C-273/90, Meico-Fell, Sml. I, s. 5569, præmis 12). Heraf udleder den, at det er sædvanligt, at der er forskelle mellem lovgivningerne, og at der således ikke er tale om særlige forhold i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 13 i forordning nr. 1430/79.

73 Kommissionen har i øvrigt bestridt, at den omstændighed, at de af Ruva udarbejdede regninger er svigagtige, udgør en særlig omstændighed, som danner grundlag for godtgørelse af de omtvistede afgifter. Kommissionen har gjort gældende, at det følger af retspraksis, at det påhviler en importør i god tro at betale den told, der opkræves for indførsel af en vare, i forbindelse med hvilken eksportøren har begået en toldovertrædelse (Domstolens dom af 17.7.1997, sag C-97/95, Pascoal & Filhos, Sml. I, s. 4209, præmis 55-61). Det påhviler således de erhvervsdrivende selv i deres kontraktforhold at træffe de foranstaltninger, der er nødvendige for at undgå en sådan risiko (Domstolens dom af 14.5.1996, forenede sager C-153/94 og C-204/94, Faroe Seafood m.fl., Sml. I, s. 2465, præmis 114, og dommen i sagen Pascoal & Filhos, præmis 60). I modsat fald ville importøren være fristet til ikke længere hverken at efterprøve rigtigheden af de oplysninger, der gives eksportstatens myndigheder af eksportøren, eller dennes gode tro, hvilket kunne føre til misbrug (dommen i sagen Pascoal & Filhos, præmis 57).

— Anbringendet om, at der ikke er begået urigtigheder eller åbenlys forsømmelse

74 Det sagsøgende selskab har gjort gældende, at det ikke i den foreliggende sag kan bebrejdes nogen urigtigheder, eftersom det ikke på nogen måde har været impliceret i forfalskningen af Ruva's fakturaer. Endvidere har selskabet ikke begået nogen åbenlys forsømmelse, da det ikke kunne gennemskue fakturaernes svigagtige karakter (dommen i sagen Eyckeler & Malt mod Kommissionen, præmis 141 og 142). Kommissionen har således tilsidesat artikel 13 i forordning nr. 1430/79, idet den har undladt at tage hensyn til disse forhold i den omtvistede beslutning.

75 Kommissionen har gjort gældende, at den omstændighed, at der ikke foreligger urigtigheder eller åbenlys forsømmelse, ikke er tilstrækkelig til at begrunde en godtgørelse af de omtvistede afgifter. Således burde sagsøgeren derudover have godtgjort, at der forelå særlige forhold i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 13 i forordning nr. 1430/79.

Rettens bemærkninger

76 Indledningsvis bemærkes, at ifølge Domstolens faste praksis er artikel 13 i forordning nr. 1430/79 en generel billighedsklausul, der tager sigte på at dække andre tilfælde end de hyppigst konstaterede i praksis, som ved udstedelsen af forordningen kunne gøres til genstand for specielle bestemmelser (Domstolens dom af 15.12.1983, sag 283/82, Papierfabrik Schoellershammer, Sml. s. 4219, præmis 7, af 26.3.1987, sag 58/86, Coopérative agricole d'approvisionnement des Avirons, Sml. s. 1525, præmis 22, og af 18.1.1996, sag C-446/93, SEIM, Sml. I, s. 73, præmis 41, og dommen i sagen Eyckeler & Malt mod Kommissionen, præmis 132).

77 Denne artikel finder navnlig anvendelse, når de omstændigheder, som karakteriserer forholdet mellem den erhvervsdrivende og myndighederne, er sådanne, at det ikke er rimeligt at påføre denne erhvervsdrivende et tab, som han normalt ikke ville have lidt (dommen i sagen Coopérative agricole d'approvisionnement des Avirons, præmis 22, og i sagen Eyckeler & Malt mod Kommissionen, præmis 132).

78 Med henblik på anvendelsen af artikel 13 i forordning nr. 1430/79 råder Kommissionen over et skøn (dommen i sagen France-aviation mod Kommissionen, præmis 34), men den skal ved udøvelsen heraf foretage en reel afvejning af Fællesskabets interesse i at sikre, at toldbestemmelserne overholdes, og den interesse, som importøren, der er i god tro, har i ikke at lide tab, der går ud over de normale erhvervsrisici (dommen i sagen Eyckeler & Malt mod Kommissionen, præmis 132).

— Spørgsmålet, om der foreligger særlige forhold

79 For så vidt angår sagsøgerens første argument skal det fastslås, at det udtrykkeligt bestemmes i artikel 3 i forordning nr. 1697/79, at »såfremt de kompetente

myndigheder fastslår, at de på grund af en handling, der vil kunne undergives strafferetlig forfølgning, ikke har været i stand til nøjagtigt at fastsætte den forskriftsmæssige import- eller eksportafgift for den pågældende vare, [foretages efteropkrævningen af] de kompetente myndigheder efter de bestemmelser, der er gældende herfor i de respektive medlemsstater«. Eftersom det udtrykkeligt er foreskrevet, at efteropkrævningen af told i den situation, der er omhandlet i denne bestemmelse, sker efter de nationalt fastsatte regler, kan der ganske vist i andre situationer opstå uoverensstemmelser mellem en national lovgivning og den fællesskabslovgivning på toldområdet, som finder anvendelse.

80 Det forhold, at der foreligger sådanne uoverensstemmelser, er en objektiv omstændighed og berører et ubegrænset antal erhvervsdrivende, og det udgør således ikke et særligt forhold i den i artikel 13 forudsatte betydning (jf. dommen i sagen Coopérative agricole d'approvisionnement des Avirons, præmis 22).

81 Sagsøgerens anbringende om, at det ikke var muligt at kræve de omtvistede afgifter betalt af Ruva, idet denne virksomhed i mellemtiden var blevet insolvent, kan ikke tages til følge. I denne forbindelse skal det blot bemærkes, at artikel 13 i forordning nr. 1430/79 naturligvis ikke har til formål at beskytte toldspeditører mod følgerne af deres kommittenters konkurs (jf. i denne retning Domstolens dom af 13.11.1984, forenede sager 98/83 og 230/83, Van Gend & Loos mod Kommissionen, Sml. s. 3763, præmis 16).

82 Sagsøgerens andet anbringende om, at den svigagtige karakter af de fakturaer, selskabet havde modtaget fra Ruva, udgør et særligt forhold i artikel 13's forstand, kan heller ikke tages til følge. Kommissionen har ved at fastslå, at denne omstændighed hører til de erhvervsmæssige risici, som en toldspeditør udsætter sig for i kraft af sin stilling, ikke anlagt et åbenbart urigtigt skøn.

83 Således følger det af fast retspraksis, at den omstændighed, at der, endog i god tro, fremlægges dokumenter, som senere viser sig at være forfalskede eller unøjagtige, ikke i sig selv udgør et særligt forhold, der kan begrunde en fritagelse eller en tilbagebetaling af importafgifter (dommen i sagen Eyckeler & Malt mod Kommissionen, præmis 162). Toldspeditørvirksomhed forudsætter efter sin art, at toldspeditøren hæfter både for betaling af importafgifter og for de til toldvæsenet indleverede dokumenters rigtighed (dommen i sagen Van Gend & Loos mod Kommissionen, præmis 16), og konsekvenser, som skyldes toldspeditørens kommittenters ukorrekte handlinger, kan ikke bæres af Fællesskabet. Således er det blevet fastslået, at den omstændighed, at oprindelsescertifikater, som var udstedt af toldmyndighederne i de heri angivne lande, senere viste sig at være ugyldige, ikke kunne betragtes som et særligt forhold. Dette hører til de erhvervsmæssige risici, som er forbundet med toldspeditørvirksomhed.

84 I den foreliggende sag har det sagsøgende selskab alene gjort gældende, at det i god tro har fremlagt svigagtige dokumenter for toldmyndigheden. Selskabet har ikke gjort rede for noget forhold, hvormed det kan fastslås, at den pågældende svig overstiger de normale erhvervsmæssige risici, som selskabet skal påtage sig.

85 Hvad endelig angår sagsøgerens sammenligning af artikel 13 i forordning nr. 1430/79 og artikel 5, stk. 2, i forordning nr. 1697/79, har Domstolen ganske vist fastslået, at disse to bestemmelser forfølger det samme formål, nemlig at begrænse efteropkrævninger af import- eller eksportafgifter til tilfælde, hvor en sådan opkrævning er berettiget, og hvor den er forenelig med et grundlæggende princip, f.eks. princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, men den har ikke anset de to bestemmelser for at være sammenfaldende. Den har blot understreget, at betingelsen i artikel 5, stk. 2, i forordning nr. 1697/79 om, at fejlen skulle kunne opdages, svarer til betingelsen i artikel 13 i forordning nr. 1430/79 om urigtigheder eller åbenlys forsømmelse, således at betingelserne ifølge sidstnævnte bestemmelse skal vurderes på baggrund af betingelserne i artikel 5, stk. 2, i forordning nr. 1697/79 (dommen i sagen Eyckeler & Malt mod Kommissionen, præmis 136 og 137).

86 Kommissionen anlagde således ikke noget åbenbart urigtigt skøn, da den vurderede, at de forhold, sagsøgeren havde påberåbt sig, ikke var særlige forhold i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 13 i forordning nr. 1430/79.

— Spørgsmålet, om der er begået urigtigheder eller åbenlys forsømmelse

87 Det fremgår af ordlyden af artikel 13 i forordning nr. 1430/79, at det er en forudsætning for, at denne bestemmelse kan finde anvendelse, at følgende to betingelser begge er opfyldt: Der skal foreligge særlige forhold, og der må ikke være begået »åbenlys forsømmelse« eller »urigtigheder«, således at det er tilstrækkeligt til, at der gives afslag på godtgørelse af afgifterne, at en af disse to betingelser ikke er opfyldt (Rettens dom af 5.6.1996, sag T-75/95, Günzler Aluminium mod Kommissionen, Sml. II, s. 497, præmis 54).

88 Ved den anfægtede beslutning fastslog Kommissionen, at der ikke var grundlag for at imødekomme den omhandlede ansøgning om godtgørelse, idet sagsøgeren ikke havde godtgjort, at der forelå særlige forhold i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 13 i forordning nr. 1430/79. Dermed var Kommissionen ikke forpligtet til at tage stilling til den anden betingelse, nemlig spørgsmålet om, hvorvidt sagsøgeren havde begået urigtigheder eller åbenlys forsømmelse.

89 Det følger af ovenstående, at det tredje anbringende om tilsidesættelse af artikel 13 i forordning nr. 1430/79 bør forkastes.

Det fjerde anbringende om tilsidesættelse af begrundelsespligten

Parternes argumenter

90 Sagsøgeren har gjort gældende, at den omtvistede beslutning på to punkter savner begrundelse. For det første manglede der en begrundelse for Kommissionens vurdering af, at den første ansøgning om godtgørelse ikke var indgivet forskriftsmæssigt, og for, at den kunne træffe en ny beslutning på grundlag af denne ansøgning. I den omtvistede beslutning er det alene anført, at ansøgningen »ikke opfyldte de opstillede betingelser«. Imidlertid var det først efter, at det sagsøgende selskab havde læst Kommissionens skrivelse af 4. juni 1996 til de nederlandske myndigheder, at det indså, at disse »betingelser« omhandlede erklæringen om sagsakterne. Hvis disse myndigheder ikke havde tilsendt det sagsøgende selskab en kopi af denne skrivelse, ville det ikke have været i stand til at gøre sine rettigheder gældende i forbindelse med den foreliggende sag. For det andet er der ikke i den omtvistede beslutning angivet nogen begrundelse for, at den omstændighed, at der efter nederlandsk ret gælder forskellige forældelsesfrister for efteropkrævning af importafgifter og landbrugsafgifter, ikke udgør et særligt forhold i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 13 i forordning nr. 1430/79. Eftersom Fællesskabets retsinstanser endnu ikke har taget stilling til spørgsmålet om diskriminerende frister for efteropkrævning, burde Kommissionen have uddybet sin begrundelse vedrørende dette forhold.

91 Kommissionen har gjort gældende, at den omtvistede beslutning er tilstrækkeligt begrundet. I denne forbindelse har den for det første klart angivet, at beslutningen af 14. november 1994 blev tilbagekaldt under hensyn til dommen i sagen France-aviation, idet sagsøgeren ikke havde haft mulighed for at blive hørt under den procedure, som havde ført til vedtagelsen af beslutningen. For det andet var det — eftersom Kommissionen ikke er beføjet til at ændre, endsige udtale sig om de af medlemsstaterne fastsatte frister for efteropkrævning i tilfælde af handlinger, der vil kunne undergives strafferetlig forfølgning — tilstrækkeligt i den omtvistede beslutning at anføre, at der forelå forskellige frister, og at disse omstændigheder ikke udgjorde særlige forhold, som kunne begrunde en godtgørelse af de omtvistede afgifter.

Rettens bemærkninger

92 Ifølge fast praksis skal den begrundelse, der kræves i henhold til EF-traktatens artikel 190 (nu artikel 253 EF), klart og utvetydigt angive de betragtninger, som den institution, der har udstedt den anfægtede retsakt, har lagt til grund, således at de berørte parter kan få kendskab til grundlaget for den trufne foranstaltning, og således at Fællesskabets retsinstanser kan udøve deres prøvelsesret. Det kræves dog ikke, at begrundelsen angiver alle de forskellige relevante faktiske og retlige forhold. Således skal spørgsmålet, om en retsakts begrundelse opfylder disse krav, ikke blot vurderes i forhold til ordlyden, men ligeledes til den sammenhæng, hvori den indgår, samt under hensyn til alle de retsregler, som gælder på det pågældende område (jf. bl.a. Domstolens dom af 6.7.1993, forenede sager C-121/91 og C-122/91, CT Control (Rotterdam) og JCT Benelux mod Kommissionen, Sml. I, s. 3873, præmis 31, og Rettens dom af 16.7.1998, sag T-195/97, Kia Motors og Broekman Motorships mod Kommissionen, Sml. II, s. 2907, præmis 34).

93 Det er åbenbart, at sagsøgerens første indsigelse skal forkastes. Det sagsøgende selskab har selv erkendt, at det fik kendskab til skrivelsen af 4. juni 1996, hvormed Kommissionen meddelte de nederlandske toldmyndigheder, at ansøgningen om godtgørelse eller fritagelse skulle ledsages af en erklæring underskrevet af ansøgeren om, at denne havde kendskab til sagsakterne og ikke havde noget at tilføje, således at det kunne sikres, at den pågældende fik lejlighed til at udtale sig. I denne skrivelse anførte Kommissionen endvidere, at den første ansøgning om godtgørelse hverken kunne »godkendes eller behandles«, eftersom der manglede en erklæring om sagsakterne. De nederlandske myndigheder gav sagsøgeren den samme forklaring i deres skrivelse af 30. december 1996. Under disse omstændigheder burde sagsøgeren nødvendigvis have indset, at »de opstillede betingelser«, som der var henvist til i den omtvistede beslutning, vedrørte erklæringen om sagsakterne. Desuden bemærkes, at det udtrykkeligt fremgår af såvel disse to skrivelser som af den omtvistede beslutning, at beslutningen af 14. november 1994 blev trukket tilbage under hensyn til dommen i sagen France-aviation, idet sagsøgerens ret til at blive hørt var blevet tilsidesat under den administrative procedure og på et tidspunkt, hvor beslutningen var genstand for et annullationssøgsmål.

94 Endvidere bemærkes, at det udtrykkeligt fremgår af den omtvistede beslutning, at efteropkrævningen af afgifterne, i tilfælde af handlinger, der vil kunne undergives strafferetlig forfølgning, skulle ske inden for de efter national ret fastsatte frister, at disse frister kunne være forskellige, og at denne omstændighed ikke udgjorde noget særligt forhold i den betydning, hvori udtrykket er anvendt i artikel 13 i forordning nr. 1430/79. Det følger med tilstrækkelig klarhed af denne forklaring, at den omstændighed, at der findes nationale undtagelser på området, ifølge Kommissionen er en retlig kendsgerning, som generelt og objektivt berører de pågældende erhvervsdrivende, og at sagsøgerens situation ikke frembyder nogen særlig karakter.

95 Det følger af ovenstående, at anbringendet om manglende begrundelse skal forkastes.

96 På den baggrund skal Kommissionen frifindes.

Sagens omkostninger

97 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Sagsøgeren har tabt sagen og bør derfor pålægges at betale sagens omkostninger i overensstemmelse med Kommissionens påstand.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Femte Afdeling)

1) **Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber frifindes.**

2) **Sagsøgeren betaler sagens omkostninger.**

Cooke García-Valdecasas Lindh

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 18. januar 2000.

H. Jung

Justitssekretær

R. García-Valdecasas

Afdelingsformand